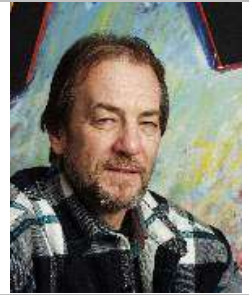

AKNAY JÁNOS
festőművész

Nyíregyháza, 1949. február 28. -

A Szentendre Város Díszpolgára kitüntetést 2009-ben vette át

Családja az erdélyi Vízaknából származik, szülei a II. világháború után menekültek Nyíregyházára. Aknay János művészeti tanulmányait 1959-1963 között a Debreceni Képzőművészeti Körben kezdte meg, majd 1963-ban beiratkozott a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba, itt mestere Sebestén Ferenc festőművész volt.

1971-ben költözött Szentendrére, s itt azonnal bekapcsolódott abba a fiatal, autodidakta, minden hivatalos művészetet és művészeti szervezetet elutasító, az akkor még Magyarországon tiltott európai és magyar progresszív művészetre figyelmet fordító alkotói csoportba, akikből 1972-ben megalakult a Vajda Lajos Stúdió, a magyar poszt-avantgárd legjelentősebb hazai műhelye.

A laza szerveződésű csoport korántsem volt homogén: a poposabb, könnyedebb, a tudatosan a polgárpukkasztó művészethez és műfajokhoz vonzódó tagok mellet mindig jelen volt egy a „klasszikus” avantgárd értékeire és magatartás-mintáira rezonáló csoport is. Aknay János ez utóbbiak közé tartozott. Művészete szerves folytatása a Barcsay Jenő és Deim Pál, Vajda Lajos, Korniss Dezső, Bálint Endre, nevével fémjelzett "szentendrei iskola" konstruktív-geometrikus, illetve konstruktív-szürrealista vonulatának.

1976-ban a Fiatal Művészek Stúdiójának tagjának választották..

1985-1993 között a Zebegényi Szőnyi István Nyári Képzőművészeti Szabadiskola rajz-, majd festőtanára volt;

1986-ban alapító tagja a szentendrei Art'éria Galériának.

1987 és 1993 között a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége Pest megyei Területi Szervezetének művészeti titkára.

2011-től a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (MAOE) elnöke.

Korai, visszafogott színvilágú, lírai hangvételű pasztellképei szentendrei házak, tetők, hangulatok vizuális feldolgozásai. 1976-77-től kezdve egyre elvontabb vizuális jelekké alakítja át ezt a melegséget árasztó építészeti környezetet, s megjelentek a tiszta színekben tartott, nem egyszer a sötét és a világos, a fekete és a fehér ellenétére épülő konstruktív-geometrikus képek.

A 80-as években fedezte fel a székely rovásírás betűiben rejlő képalkotó lehetőségeket. Előbb a még mindig geometrikus elemekből építkező festmény felületén jelentek meg rovás-jelekkel írt titkos üzenetek, majd a „festett rovásokkal” – gyakran már elolvasható üzenet nélkül – nagy felületeket tölt ki, oldva ezzel a konstruktív formák szigorúságát. E korszak utolsó szakaszában egy-egy jel, az 'S' (1986-ban, 8 éves korában elhunyt kislánya, Sári nevének kezdőbetűje) és az 'A' felnagyítva a kompozíció központi motívumává vált.

A 90-es években a rovásjelek összevonásával és egy korábban már a képein megjelent szárnymotívummal - mint amilyen a szentendrei Posta előtt álló kék madaré is - egy jelzésszerű, az ikonok világát idéző, szakrális motívum születik meg, az angyal.

A 2000-es évek közepén új szempontok szerint ismét visszatért a városképekhez, a régi Szentendre sajátos kuszaságban kialakult, egymásba csúszó tereiből, a házak boltozatos kapuiból, lépcsőkből, építi fel monumentális képeit, melyeken erőteljes, tiszta színek, gyakran meglepő színharmóniák, néha tudatosan disszonáns színellentétek jelennek meg.

Munkásságát számtalan díjjal, kitüntetéssel ismerték el, közülük a legjelentősebbek: 1996-ban Pro Urbe-díj, 2000-ben Pest Megye Művészetéért-díj, 2001-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje, 2002-ben Munkácsy-díj, 2009-ben Magyar Művészetéért Díj. Ezen kívül több országos képzőművészeti seregszemle díjazottja is volt.

A kitüntetések sorában a 44. a Kossuth-díj volt, 2010-ben.

Aknay János évtizedek óta aktív résztvevője a város kulturális közéletének. Szentendréhez fűződő mély kapcsolatáról így vallott:

„Sokhangú, sokérzelmű helyen élek, ezért is fontos megtalálni a közös hangot, azt a nyelvet, amely mindenki számára érthető. Szerencsésnek tartom magam, hogy egy olyan különleges nyelven is megszólalhatok, mint a művészetek nyelve – a művészek talán egy kicsit alkalmasak arra, hogy a titkok közelébe férkőzzenek, s műveikkel közelebb hozzák, ritka adományként olykor felfedjék azokat. Nagy felelősség ez, igyekszem is úgy élni, hogy méltó legyek erre.”

Irodalom:

Novotny Tihamér: Aknay János (Monografikus szándékú szöveggyűjtemény Aknay János festőművész pályaképének követéséhez), VLS Kulturális Egyesület, Szentendre, 2000.

Novotny Tihamér: Aknay János – Angyalos Könyv. VLS Kulturális Egyesület, Szentendre, 2004.

Novotny Tihamér: Aknay János, Szentendrei Közművelődési, Kulturális és Városmarketing Kht., MűvészetMalom, Szentendre; MODEM, Debrecen, 2009